

Združenie sudcov Slovenska
Štúrova 29, 041 78 Košice
IČO: 31932169

Peter Kažimír
minister financií
Slovenskej republiky
Bratislava

Košice 3.7.2017

VEC: Podnet na prípravu rozpočtu súdnictva, ktorým sa zabezpečí poskytnutie adekvátnych finančných zdrojov súdnemu systému

Vážený pán minister,

na základe rozhodnutia Celorepublikovej rady ZSS zo dňa 6.6.2017 zasielam Vám **podnet** na prípravu rozpočtu súdnictva, ktorým sa má zabezpečiť poskytnutie adekvátnych finančných zdrojov súdnemu systému v SR na obdobie rokov 2018-2020, vychádzajúc z podkladov objektívnej správy Európskej komisie zo dňa 10.4.2017 – COM(2017)167-final a stanoviska Súdnej rady SR k návrhu rozpočtu justície na obdobie rokov 2018-2020 (uznesenie č. 961 z 26.6.2017).

Združenie sudcov Slovenska, ako najväčšia profesijná stavovská organizácia sudcov všeobecných súdov, ktorá má v súčasnosti takmer 650 členov, v zmysle **čl. 29 ods.1 ústavy**, **čl. 11 ods.1 Dohovoru** a medzinárodných dokumentov (odporúčaní) týkajúcich sa súdnictva (ktoré majú primeranú mieru právnej relevancie podľa názoru ústavného súdu – **PL.ÚS 27/2015**) je oprávnené zabezpečovať nezávislosť súdnictva a sudcov, presadzovať právny štát a ochraňovať poslanie súdnictva v spoločnosti prioritne v záujme vytvárania reálnych podmienok v súdnictve pre odstraňovanie stavu právnej neistoty účastníkov v konaní rozhodovaním v primeranom čase.

Je všeobecne verejne známa skutočnosť o dlhotrvajúcej a sústavnej kritike nášho súdnictva najmä pre problémy vymáhateľnosti práva, kde je možná účinná náprava len aktívnou súčinnosťou všetkých zložiek štátnej moci, ktoré participujú pri naplňovaní práva občanov na súdnu ochranu pred nezávislým a nestranným súdom bez zbytočných prietahov (čl. 46 ods.1, 48 ods.2 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru).

Pretrvávajúci nepriaznivý stav vyplýva aj z aktuálnej správy Európskej komisie o stave našej justície (**SWD(2017)90 final z 22.2.2017**), v ktorej sa konštatuje skutočnosť, že priemerný čas potrebný na vyriešenie prípadu je jedným z najdlhších v krajinách Európskej únie.

Zo správy Európskej komisie, ktorá sa týka porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície (z **10.4.2017 – COM(2017)167 final**) vyplýva, že nezávislé a efektívne súdnictvo má významnú ekonomickú hodnotu, keďže vytvára zdravú investičnú klímu potrebnú pre oživenie ekonomiky. **V záveroch konštatuje** o. i. „...keďže justičné systémy zaručujú presadzovanie práv, veritelia budú s väčšou pravdepodobnosťou poskytovať úvery, podniky to bude odradzovať od špekulácií, transakčné náklady sa znížia a inovatívne podniky budú s väčšou pravdepodobnosťou investovať. Tento pozitívny vplyv potvrdzujú aj prieskumy MMF, Európskej centrálnej banky, OECD, svetového ekonomického fóra a svetovej banky“.

Podľa Európskej komisie základnými parametrami účinného justičného systému sú efektívnosť, kvalita a nezávislosť. Efektívnosť v konaní sa skúma vo všeobecných oblastiach, pričom ukazovatele súvisiace s efektívnosťou sú **dĺžka konaní** (čas rozsúdenia), miera vyriešenia prípadov a počet prebiehajúcich konaní. V dĺžke konaní (na Slovensku od 400 do 500 dní) patrí naša republika na **22. miesto** v krajinách EÚ (konanie zahŕňa všetky stupne súdov), aj keď vyrieši viac prípadov, než bolo predložených nových vecí (**8. miesto** v krajinách EÚ) a v počte prebiehajúcich konaní (občianskoprávne a obchodnoprávne spory) je na **20. mieste**, takže počet prebiehajúcich konaní je naďalej vysoký.

Podľa názoru Európskej komisie (EK) účinné justičné systémy si vyžadujú nielen včasné, ale aj vysoko kvalitné rozhodnutia, keďže kvalita je základným faktorom ovplyvňujúcim dôveru občanov a podnikov v justičný systém. medzi **parametre**, ktoré sú všeobecne uznávané ako **dôležité pre zlepšenie kvality súdnictva** bola zahrnutá kategória - **primerané materiálne a ľudské zdroje**.

V rámci uvedených zdrojov (bod 3.2.2 správy EK) je konštatované, že na dobré fungovanie justičného systému sú potrebné primerané zdroje, priaznivé podmienky na súdoch a pracovníci s vhodnou kvalifikáciou. Bez dostatočného počtu pracovníkov s potrebnou kvalifikáciou, zručnosťami a prístupom priebežnej odbornej príprave je ohrozená kvalita konaní a rozhodnutí.

Zo záverov (z vyhodnotenia) vyplýva, že v percentuálnom podiele HDP na celkových výdavkoch verejnej správy na súdy je **Slovensko na 12. mieste** (výdavky sú v rozsahu tesne

nad **0,3 % HDP**), čo pri vyčíslení v eurách **na obyvateľa** predstavuje **menej ako 50 €**, takže ide o **21. miesto** v Európskej únii (grafy č. 32 a 33 – týkajúce sa finančných zdrojov).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu jednoznačne vyplýva zovšeobecňujúci záväzný právny názor, že „...aj skutočnosť, že **Slovenská republika nevie alebo nemôže** v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde... v konečnom dôsledku **nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie** spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní (napr. **III. ÚS 10/02, II. ÚS 52/99, I. ÚS 15/02**).

Novelou ústavy k 1.9.2014 sa zakotvilo oprávnenie súdnej rady samostatne predkladať stanoviská Národnej rade SR návrh rozpočtu súdnictva. **Ústavodarca novelou ústavy splnil zámer** právne relevantného odporúčania **Benátskej komisie z marca 2010, že pri rozpočte súdnictva** rozhodnutia o rozdelení prostriedkov pre jednotlivé súdy by mali čo najprísnejšie zohľadniť princíp nezávislého súdnictva a súdy (súdnictvo ako celok) by mali mať možnosť vyjadriť sa k navrhovanému rozpočtu v parlamente a to prostredníctvom súdnej rady (**bod 9 Odporúčania** schváleného Benátskou komisiou na 82. plenárnom zasadnutí „Správa o nezávislosti súdneho systému nezávislosť sudcov“).

Benátska komisia pri rozpočte súdov **konštatovala**, že pre zachovanie nezávislosti súdneho systému dlhodobu i krátkodobu **je nevyhnutné súdom poskytnúť zdroje, ktoré umožnia súdom a sudcom plniť zásady ustanovené v čl. 6 Dohovoru a vykonávať** svoje povinnosti s integritou a efektívnosťou, ktoré sú nevyhnutné **pre upevňovanie dôvery verejnosti v justíciu a právny štát. Je preto povinnosťou štátu poskytnúť súdnemu systému adekvátne finančné zdroje, lebo ani v čase krízy** nesmie byť ohrozené riadne fungovanie nezávislého súdnictva a majú byť preto financované na báze objektívnych a transparentných kritérií a nie na základe diskrečných rozhodnutí štátnych orgánov.

Zdôrazňujeme, že v súčasnom období výrazne prosperujúcej ekonomiky Slovenska, ktorej sa mimoriadne darí, vo výbornom stave sú verejné financie, máme veľmi nízky verejný dlh, prognózy predpovedajú rast ekonomiky na ďalšie obdobie nad 4 % i možnosť poklesu nezamestnanosti na úroveň 6,2 % (informácia predsedu vlády publikovaná v denníku Hospodárske noviny dňa 29.6.2017), čo potvrdzuje i OECD v ekonomickom prehľade Slovenska na rok 2017, **zabezpečenie plnenia vládneho programu** v oblasti justície a odstraňovanie jej nedostatkov oprávnené konštatovaných v správach Európskej komisie i v stanovisku Súdnej rady SR z marca 2016, si vyžadujú prioritne výrazné navýšenie rozpočtu justície na obdobie ďalších troch rokov (2018-2020), čo je zrejmé aj z uznesenia Súdnej rady SR č. 961, týkajúce sa návrhu rozpočtu súdnictva na uvádzané obdobie.

Súčasnú výdavky v rozsahu 0,3 % HDP absolútne vylučujú odstránenie vytýkaných nedostatkov v oblasti bežných i kapitálových výdavkov a ľudských zdrojov. **Prioritne ide v súčasnosti o neúnosný katastrofálny stav priestorovej nedostatočnosti Okresného súdu**

Bratislava I (nevysvetlená skutočnosť nerealizovania rekonštrukcie zakúpenej budovy v predchádzajúcich troch rokoch, ktorej realizácia súčasne výrazne zlepší aj priestorové podmienky Krajského súdu v Bratislave) uvoľnenie priestorov **pre Najvyšší súd SR** a jeho rekonštrukcia (zároveň zabezpečenie budovy pre ministerstvo spravodlivosti), **doplnenie počtu sudcov** o plánovaný stav (148 neobsadených miest) a súčasne s tým aj primerané zvýšenie počtu **vyšších súdnych úradníkov** (tzv. pomocník sudcu podľa čl. 142 ods.2 ústavy) **a asistentov** súdneho oddelenia.

Výkon súdnictva slúži potrebám všetkým občanom a podnikateľom Slovenska a nezabezpečenie navýšenia finančných, materiálnych a ľudských zdrojov vo svojom dôsledku bude znamenať **pretrvávanie nevyhovujúcej úrovne** vymáhateľnosti práva a nízkej dôveryhodnosti justície, za čo ale následne musí (za nedostatočné podmienky výkonu súdnictva) **znášať zodpovednosť výlučne výkonná a zákonodarná moc a nie súdnictvo**.

Sme toho názoru, že pri dôslednom rešpektovaní princípu delby moci v materiálnom právnom štáte **sa musí zmeniť aj postoj výkonnej a zákonodarnej moci k stanovisku Súdnej rady SR** týkajúcej sa oblasti rozpočtu súdnictva, ktorá **v roku 2016 oprávnene navrhovala navýšenie zdrojov o 47 mil. eur** na obdobie rokov 2016-2019 (bežné a kapitálové výdavky pre okresné a krajské súdy vyšpecifikované podľa pravidiel pre prípravu rozpočtu súdnictva pre obvody súdov každého krajského súdu schválením piatich priorit vzájomnou komunikáciou orgánov riadenia a správy súdov a sudcovskej samosprávy), ktoré bez oznámenia akéhokoľvek vecného argumentu vôbec nebolo zohľadnené parlamentom. **Obsahove sa prehliada zámer ústavodarcu** (uvádzaný v novele ústavy k 1.9.2014) o zvyšovaní zodpovednosti súdnej rady za správu súdnictva aj v oblasti jej rozpočtu.

Jednoznačne rešpektujeme, že zlepšenie stavu ekonomiky sa musí premietnuť **nielen** na úroveň **zlepšovania podmienok súdnictva**, ale aj pre uspokojenie nárokov viacerých rezortov.

Vyslovujeme presvedčenie, že **náš podnet bude pozitívne vnímaný** výkonnou mocou, ako snaha navrhovanými riešeniami predstaviteľov súdnej moci napomáhať pri odstraňovaní objektívne preukázateľných nedostatkov podmienok výkonu súdnictva v záujme **výrazného a postupného navyšovania** prostriedkov na zabezpečenie bežných i kapitálových výdavkov a ľudských zdrojov v justícii.

JUDr. Juraj Sopoliga
prezident
Združenia sudcov Slovenska